

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 18 JULI
2008 BETREFFENDE HET ELEKTRONISCHE BESTUURLIJKE
GEGEVENSVERKEER, WAT BETREFT HET VERENIGINGS- EN
ORGANISATIENEREGISTER**

Samenvatting

Het Digitaliseringsdecreet van 23 juni 2023 voegde een nieuwe afdeling II in binnen Hoofdstuk II van het e-govdecreet, dewelke de juridische basis vormt voor de oprichting van het verenigingsregister. Twee jaar na de eerste operationalisering blijkt dat deze decretale verankering ontoereikend is om de werking van het verenigingsregister en de interactie met het verenigingsloket juridisch sluitend te onderbouwen. Daarom wijzigt het voorliggende voorontwerp van decreet het e-govdecreet met als doel het juridisch kader van zowel het verenigingsloket als het verenigingsregister te versterken. Het voorontwerp verduidelijkt de functie van het verenigingsloket door de rol van gegevensmediator formeel in te voeren als een overheidsinstantie die verenigingen in staat stelt hun eigen gegevens te registreren en te beheren in het verenigingsregister, zonder dat er een onderliggende dienstverleningsrelatie vereist is. Daarnaast wordt de in het decreet gebruikte terminologie aangepast: de term 'afdeling', die tot verwarring kon leiden, wordt vervangen door het meer neutrale begrip 'subvereniging'. Tot slot worden drempels voor gegevensdeling weggenomen door te voorzien in de vrijwillige aansluiting van koepelverenigingen op het verenigingsregister, en de mogelijkheid voor gegevensinitiatoren zonder eigen technische infrastructuur om onder voorwaarden gebruik te maken van het platform van de gegevensmediator.

Een andere reeks bepalingen betreft de introductie van een nieuw juridisch kader voor het organisatieregister. De huidige juridische basis uit artikel II.5 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 volstaat immers niet langer voor een vlotte en juridisch correcte werking van het organisatieregister, dat sinds de introductie van deze juridische basis in 2019 verder werd uitgebouwd en geoperationaliseerd. Vooreerst worden via het voorontwerp van decreet de essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens in het organisatieregister op een heldere manier verankerd. Daarnaast wordt in de nieuw in te voegen bepalingen op een heldere manier uiteengezet wie verantwoordelijk is voor de coördinatie, de aanmaak, de instandhouding, en het gebruik van de gegevensbron, alsook welke gegevens op welke manier – en voor welke doeleinden – geregistreerd worden, ter beschikking worden gesteld en worden gepubliceerd.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING**A. Situering**

1. Op 30 januari 2024 werd het verenigingsloket officieel voor het grote publiek gelanceerd in een eerste versie (Minimal Viable Product), samen met het verenigingsregister dat reeds enkele weken eerder beschikbaar werd gesteld. Deze lanceringen vormden het sluitstuk van een project dat in de loop van 2022-2023

werd voorbereid en gerealiseerd en waarbij de juridische verankering werd voorzien in het Bestuursdecreet en het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna het 'e-govdecreet'), via het digitaliseringsdecreet van 23 juni 2023¹. De lancering van het verenigingsloket en het verenigingsregister in 2024 markeerde een belangrijke stap in de digitale dienstverlening aan verenigingen in Vlaanderen.

De introductie van het verenigingsloket en -register werd daarbij in de memorie van toelichting van het digitaliseringsdecreet geduid als volgt:

"De Vlaamse Regering detecteert in deze dienstverleningsstrategie ook vier voornaamste e-loketten die de unieke toegangspoorten moeten worden voor het geïntegreerd aanbieden van digitale diensten aan de vier doelgroepen van de Vlaamse overheid: - Burgers: Mijn Burgerprofiel - Ondernemers: E-loketondernemers.be - Lokale overheden: Loket voor Lokale Besturen - Verenigingen: Verenigingsloket De eerste twee loketten zijn ontwikkeld en worden momenteel verder uitgebouwd. Via voorliggend ontwerpdecreet wordt dit decreetaal nog versterkt. Het Loket voor Lokale besturen kent al een embryonale vorm. Het Verenigingsloket wordt op dit ogenblik ontwikkeld en uitgebouwd, waardoor het vanaf 2024 een functioneel hoofdloket naast de anderen zal worden. Via voorliggend ontwerp van decreet wordt het Verenigingsloket decreetaal onderbouwd.
[...]

Cruciaal in de dienstverleningsstrategie is de analyse van de structuren die deel zijn van het verenigingsweefsel in Vlaanderen. Dat is breder dan alleen de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen waarvan bepaalde gegevens al geregistreerd zijn in de Kruispuntbank der Ondernemingen. Ook feitelijke verenigingen, afdelingen en koepelorganisaties hebben hier een bijzondere plaats.

Aangezien feitelijke verenigingen en afdelingen van koepelorganisaties structureel deel zijn van het Vlaams verenigingsweefsel, is het een logische en principiële beleidskeuze om, op het moment dat de Vlaamse Regering een Verenigingsloket uitbouwt voor digitale dienstverlening, ervoor te zorgen dat ook zij toegang kunnen krijgen. Momenteel ontbreekt echter een centrale gegevensbron met unieke identificatie van feitelijke verenigingen en afdelingen van koepelorganisaties die de verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus overstijgt.

Onder impuls van het Vlaamse digitale financieringsprogramma "Vlaanderen Radicaal Digitaal 2" werd in januari 2022 het project "unieke

¹ Decreet van 23 juni 2023 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, het decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator, het Bestuursdecreet van 7 december 2018 en het decreet van 2 december 2022 houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Datanutsbedrijf in de vorm van een naamloze vennootschap ter versterking van het kader voor digitale gegevensuitwisselingen.

identificatie feitelijke verenigingen” opgestart met als finaliteit de bouw van een centrale gegevensbron.

[...]

Inzicht in de bestaande situatie wijst enerzijds op een gebrek aan de unieke identificatie van feitelijke verenigingen en hun vertegenwoordigende leden en anderzijds op het gebrek aan uitwisseling of integratie tussen de verschillende bestaande gegevensbronnen waarin feitelijke verenigingen vandaag worden geregistreerd.

Bestaande registraties vinden we terug bij koepelorganisaties (die zich wensen te houden op de feitelijke verenigingen onder hun koepel), lokale overheden (al dat niet in digitale systemen zoals CRM-systemen) en Vlaamse overheidsinstanties. Wat betreft de Vlaamse overheid zijn er uitgebouwde databanken binnen het domein Sport, Welzijn en Onderwijs e.a. Dit alles in functie van eigen behoeften en noden.

Het spreekt dan ook voor zich dat de uitbouw van het verenigingsregister zal gebeuren in zeer nauwe samenwerking met de voorgenoemde organisaties. Het doel is bestaande initiatieven te koppelen aan een eenduidige, centraal opgezette gegevensbasis omtrent verenigingen. Daarnaast biedt het verenigingsloket de mogelijkheid voor verenigingen, ongeacht het domein waartoe ze behoren, om hun gegevens te raadplegen en te wijzigen, opdat ze vervolgens kunnen terugvloeien naar de instanties die in interactie treden met verenigingen.

Zonder unieke identificatie van feitelijke verenigingen en afdelingen in een gegevensbron is het niet mogelijk om hen via het toegangs- en gebruikersbeheer van de Vlaamse overheid gebruik te laten maken van de diverse applicaties van Vlaamse en lokale overheden. Bovendien is er ook geen hergebruik van de identificatoren mogelijk binnen de reeds bestaande bouwstenen voor dossieropvolging of (automatische) rechtentoekenning. Digitaal Vlaanderen, als overkoepelende administratie, wenst dergelijke component uit te bouwen om hergebruik door andere administraties mogelijk te maken.

Het verenigingsregister zal ook verenigingen, gekend in KBO, bevatten. Overheden maken in het kader van hun dienstverlening abstractie van de rechtsvorm van de vereniging. Het bedienen van deze doelgroep zal efficiënter verlopen indien in het verenigingsregister ook de in KBO gekende verenigingen worden opgenomen, met de gegevens zoals gekend in KBO, aangevuld met gegevens eigen aan een vereniging. De problematiek van de unieke identificatie speelt niet voor dit type verenigingen. In KBO ontbreken een aantal bijkomende kenmerken eigen aan een vereniging die in het verenigingsregister worden voorzien om hen conform de digitale dienstverleningsstrategie, en bijhorende doelgroepen, eveneens op efficiënte wijze te kunnen bedienen.”

2. In het Vlaams Regeerakkoord (2024-2029) wordt de ambitie geformuleerd om het verenigingsloket verder uit te bouwen, met aandacht voor de toegankelijkheid van het platform en met het doel om ervoor te zorgen dat zo veel

mogelijk verenigingen er gebruik van kunnen maken. De Beleidsnota Cultuur (2024-2029) concretiseert dit verder, en stelt dat de nodige stappen moeten worden genomen om het loket te doen groeien, het uit te rollen, en om er een volwaardig en matuur platform van te maken.

3. Naast het verenigingsregister bestaan er ook nog een aantal andere centrale gegevensbronnen. Zo bepaalt artikel II.5 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 dat de Vlaamse overheid een of meer gezamenlijke gegevensbronnen uitbouwt met basisinformatie van de Vlaamse overheid, lokale overheden, instellingen met een publieke taak en milieu-instanties. Volgens de memorie van toelichting die destijds werd opgesteld bij het Bestuursdecreet vormde dit artikel de basis voor de creatie van twee nieuwe 'authentieke' gegevensbronnen:

"De Vlaamse overheid werkt aan de uitbouw van één of meerdere gezamenlijke en centrale gegevensbronnen met identificatiegegevens en beschrijvende gegevens van overheidsdiensten, publieke actoren en de publieke dienstverlening in Vlaanderen. Het gaat concreet over zaken zoals de website of het standaard emailadres en/of telefoonnummer van een organisatie. Ook informatie over de kanalen die gekoppeld zijn aan bepaalde dienstverlening, behoort tot de basisinformatie.

[...]

Dit resulteert in de ontwikkeling van twee nieuwe authentieke gegevensbronnen, namelijk het organisatieregister en het dienstverleningsregister. Deze maken deel uit van het stelsel van Vlaamse authentieke gegevensbronnen. Per overheidsdienst kan op die manier een overzicht worden geboden van de dienstverlening."

4. Eén van deze authentieke bronnen is het organisatieregister, dat instaat voor het uniek identificeren en beschrijven van instanties die actief zijn binnen de publieke sector, in het bijzonder "de Vlaamse overheid". Het doel van dit organisatieregister is om interacties tussen overheden te faciliteren en inzicht te geven in de publieke sector in Vlaanderen. Sinds de introductie van het Bestuursdecreet in 2019 is het organisatieregister als gegevensbron verder uitgebouwd en geoperationaliseerd. Zo kan vandaag de dag aan de hand van de gegevens uit het organisatieregister een correct en eenduidig budget- en personeelsbeheer gevoerd worden. Daarnaast zorgt het organisatieregister voor maximaal hergebruik van (contactgegevens van) belangrijke hoedanigheden binnen de Vlaamse overheid, nl. de functie, de naam, voornaam en professionele contactgegevens van personen die een rol, verantwoordelijkheid of een takenpakket uitvoeren, zoals leidend ambtenaren, woordvoerders, enz. In het kader van het deugdelijk bestuur registreert het organisatieregister bovendien de nodige gegevens om te voldoen aan rapporteringsvragen van bv. het Rekenhof (vermogens- en mandataangifte), het departement Financiën en Begroting (INR-rapportering) en het Agentschap Binnenlands Bestuur (MEP rapport). Verder wordt in het organisatieregister de samenstelling van de raden van bestuur en adviesraden en de man-vrouw verhouding opgenomen, o.a. om toe te zien op de regels inzake bevordering van een evenwichtige participatie van vrouwen en

mannen in raden van bestuur van overheidsorganisaties en Vlaamse adviesorganen, zoals vastgelegd in artikel III.44 en III.58 van het Bestuursdecreet.

Om bovenstaande toepassingen mogelijk te maken worden in het organisatieregister ook persoonsgegevens verwerkt. Het gaat in het bijzonder over de voornaam, de achternaam, de hoedanigheid en professionele contactgegevens van medewerkers die een formele hoedanigheid opnemen binnen organisaties, en de naam, voornaam en het geslacht van de leden van Vlaamse adviesorganen en raden van bestuur.

De vaste adviespraktijk van de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (hierna: VTC) en de Raad van State stelt dat overeenkomstig het legaliteits- en voorzienbaarheidsbeginsel, vastgelegd in artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, de norm waarop een verwerking van persoonsgegevens is gebaseerd de essentiële elementen van deze verwerking moet vaststellen. Het gaat daarbij om de categorie van verwerkte gegevens, de categorie van betrokken personen, de doelstelling die met de verwerking wordt nagestreefd, de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens en de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens. Een delegatie aan een andere macht is niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel als de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

5. Het Digitaliseringsdecreet van 23 juni 2023 voegde een nieuwe afdeling II in binnen Hoofdstuk II van het e-govdecreet. Deze afdeling vormt de juridische basis voor de oprichting van het verenigingsregister. Twee jaar na de eerste operationalisering blijkt echter dat deze decretale verankering uit 2023 op bepaalde punten ontoereikend is om de werking van het verenigingsloket en de interactie met het verenigingsregister juridisch sluitend te onderbouwen.

6. Vooreerst voorziet de tekst van artikel 4/2 van het e-govdecreet uitsluitend in de invoer van gegevens in het verenigingsregister via zogenaamde 'gegevensinitiatoren'. Deze 'gegevensinitiatoren' staan decentraal in voor het aanleveren van data aan het verenigingsregister en zijn in het decreet omschreven als een *"instantie of een derde die de exclusieve eindverantwoordelijkheid heeft om een of meer gegevens in het verenigingsregister, vermeld in artikel 4, te registreren"*, waarmee hoofdzakelijk lokale besturen en entiteiten van de Vlaamse overheid worden bedoeld. Het gaat daarbij over instanties of koepelorganisaties die beschikken over gegevens over verenigingen, die ze gevalideerd hebben in het kader van hun dienstverlening t.a.v. deze verenigingen.

Gegevensinvoer door de vereniging via het verenigingsloket heeft daarbij geen duidelijke juridische basis, aangezien de overheidsinstantie die het verenigingsloket beheert bij het doorgeven van verenigingsgegevens aan het verenigingsregister niet als 'gegevensinitiator' beschouwd kan worden. De overheidsinstantie die het verenigingsloket beheert, heeft immers geen dienstverleningsrelatie t.a.v. de verenigingen die van haar platform gebruik maken om hun gegevens te raadplegen en te wijzigen. Het scenario waarbij verenigingen autonoom, los van enige dienstverleningsrelatie, via het verenigingsloket gegevens invoeren en aanpassen in het verenigingsregister, wordt bijgevolg momenteel niet beschreven in het decreet.

Zoals blijkt uit het bovenstaande citaat uit de memorie van toelichting bij het Digitaliseringsdecreet van 23 juni 2023 werd deze tweede optie tot gegevensregistratie in het verenigingsregister al bij de aanvang van de bouw van het verenigingsloket beoogd, en was het steeds de bedoeling dat verenigingen zelf via het verenigingsloket gegevens konden invoeren en aanpassen in het verenigingsregister. De mogelijkheid om de eigen verenigingsgegevens te registreren en beheren, is intussen ook effectief gerealiseerd in het verenigingsloket, in samenspraak en met samenwerking van het verenigingsregister. Hoewel het dus vandaag de dag reeds mogelijk is voor verenigingen om via het verenigingsloket hun eigen verenigingsdata te registreren en beheren in het verenigingsregister, ontbreekt daarvoor een heldere juridische basis die duidelijk aflijnt wat de verwachtingen, rollen en verantwoordelijkheden zijn voor deze gegevensregistratie.

Daarnaast blijkt in de praktijk nog veel verwarring en onduidelijkheid te heersen over het begrip 'afdeling'. Artikel 4, derde lid, 7° van het e-govdecreet definieert afdeling als *"een onderdeel van een koepelorganisatie om redenen van interne operationele werking"*. Hiermee wordt bedoeld op een entiteit die naar de

buitenwereld toe (overheden, andere verenigingen, etc.) opereert als een vereniging, maar die intrinsiek onderdeel uitmaakt van een vereniging met rechtspersoonlijkheid, en die opereert binnen de handelingsbevoegdheid die ze heeft gekregen van die vereniging. Het gaat vaak over grotere vzw's die omwille van operationele redenen kiezen voor een complexere, vertakte organisatiestructuur en die er daarom voor kiezen om bepaalde onderdelen gedeeltelijk te verzelfstandigen, maar waarbij deze onderdelen nog steeds onder de rechtspersoonlijkheid van de grotere, overkoepelende vereniging vallen. Deze verenigingsvorm heeft dus geen eigen rechtspersoonlijkheid, en is ook geen op zichzelf staande, autonome feitelijke vereniging want hangt voor haar bestaan af van de rechtspersoon waarvan ze onderdeel uitmaakt.

In het kader van de analyses voor het implementeren van deze onderverdeling in het verenigingsloket en -register werd duidelijk dat het gebruik van het begrip 'afdeling' veel vragen oproept. In de praktijk wordt de term 'afdeling' namelijk vaak gebruikt met een andere invulling: zowel in de wetgeving als in de praktijk krijgt ze verschillende betekenissen. Zo wordt in artikel 5 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, de term 'afdeling' gebruikt om te verwijzen naar een feitelijke vereniging die op grond van haar specifieke verbondenheid met hetzij een andere feitelijke vereniging, hetzij een rechtspersoon beschouwd kan worden als een afdeling daarvan (daar waar het in het e-govdecreet net gaat over entiteiten die niet als een op zichzelf staande feitelijke vereniging beschouwd kunnen worden). In de praktijk wordt er ook vaak een vorm van lidmaatschap bij een andere vereniging mee aangeduid, waarbij er geen sprake is van het element van intrinsieke, onlosmakelijke verbondenheid met of als onderdeel van de overkoepelende vereniging. Zo verwijst 'afdeling' in de context van bv. Chirojeugd Vlaanderen naar een autonome vereniging waarmee op 'contractuele basis' een samenwerking wordt aangegaan. In andere verbanden worden nog andere termen gebruikt, met wisselende ladingen. Door de veelheid aan invullingen creëert de naam 'afdeling' veel verwarring op het terrein.

Deze complexiteit kan niet genegeerd worden, aangezien een verkeerde interpretatie van dit concept een ingrijpende impact kan hebben op de betrokken verenigingen. Zo brengt de kwalificatie als 'afdeling' (in de zin van het e-govdecreet) met zich mee dat handelingen van de entiteit aan de koepelorganisatie kunnen worden toegewezen. Hetzelfde geldt voor onrechtmatige daden die zich voordoen in het kader van de werking als afdeling, en kunnen worden toegerekend aan de bovenliggende vzw indien deze kaderen binnen de normale activiteiten en binnen de opdrachten van de afdeling als onderdeel van de vzw. Hoewel het verenigingsregister niet tot doel heeft rechtsgevolgen te verbinden aan de registratie als subvereniging – aangezien de kwalificatie van een entiteit als 'subvereniging' een feitenkwestie blijft die beoordeeld moet worden in het licht van alle relevante omstandigheden – is het wel van belang dat de gebruikers van het verenigingsloket en het verenigingsregister zich voldoende bewust zijn van de draagwijdte van dit begrip.

Tot slot blijkt dat er op dit moment nog verschillende belemmeringen bestaan voor koepelorganisaties en andere gegevensinitiatoren om de verenigingsgegevens waarover zij beschikken over te maken aan het verenigingsregister. Zo beschikken niet alle gegevensinitiatoren over de noodzakelijke middelen of IT-infrastructuur om een technische koppeling met het verenigingsregister tot stand te brengen.

Daarnaast bestaat bij koepelorganisaties nog onduidelijkheid over de mogelijkheid om op vrijwillige basisgegevens te delen met het verenigingsregister, in de afwezigheid van een beslissing van de Vlaamse Regering zoals bedoeld in artikel 4/2, §1, derde lid, van het e-govdecreet.

7. Ook voor het registratieregister is de juridische basis ondertussen achterhaald. Het bestaande artikel II.5 dateert van 7 december 2018 en is relatief beperkt. Het voorziet in de mogelijkheid voor de Vlaamse overheid om een of meer gezamenlijke gegevensbronnen met basisinformatie op te richten, stelt op summiere wijze vast wat er onder basisinformatie wordt verstaan (identificeerbare informatie, contactgegevens en informatie over dienstverlening, en formele hoedanigheden), en stelt in algemene bewoordingen dat lokale overheden, instellingen met een publieke taak, en milieu-instanties hun medewerking verlenen aan (de oprichting van) deze gegevensbronnen. Vandaag de dag volstaat deze rechtsgrond omwille van verschillende redenen niet langer voor een vlotte, en juridisch correcte, werking van het registratieregister.

8. Vooreerst blijkt uit de praktijk dat er in het registratieregister ook persoonsgegevens worden verwerkt over bepaalde medewerkers van organisaties en leden van Vlaamse adviesorganen en raden van bestuur. Het gaat onder andere over hun voornaam, achternaam, professionele contactgegevens, hoedanigheid, en – voor wat betreft leden van Vlaamse adviesorganen en raden van bestuur – geslacht. Artikel II.5 van het Bestuursdecreet vormt een ontoereikende rechtsgrond voor de verwerking van deze persoonsgegevens. Gelet op bovenstaande adviespraktijk van de Raad van State vereist de verwerking van persoonsgegevens een decretaal kader dat de essentiële elementen van deze verwerking vastlegt. Vandaag de dag ontbreekt in artikel II.5 een duidelijke omschrijving van de categorieën van verwerkte persoonsgegevens, de categorieën van betrokken personen, de doelstellingen die met de verwerking wordt nagestreefd, de categorieën van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens en de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.

Daarnaast biedt het huidige regelgevend kader een onvoldoende duidelijk beeld over a) de entiteit die verantwoordelijk is voor de aanmaak en de instandhouding van het registratieregister, en de terbeschikkingstelling, de veiligheid, de toegang, en het gebruik van de gegevens die in dit register geregistreerd worden; b) de aard van de geregistreeerde organisatiegegevens; c) de manier waarop informatie over organisaties in het registratieregister geregistreerd wordt; en d) de manier waarop gegevens uit het registratieregister gedeeld en gepubliceerd worden.

Het creëren van een regelgevend kader dat op duidelijke wijze de verantwoordelijkheden, rechten, en plichten omschrijft van de instanties die betrokken zijn bij het registratieregister zorgt ervoor dat er een kwaliteitsvol register kan worden uitgebouwd waar alle organisaties gebruik van kunnen maken. Op die manier wordt er VO-breed, en bij uitbreiding over alle organisaties heen, voor efficiëntiewinst gezorgd.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

9. Gelet op het bovenstaande is er nood aan een verdere verduidelijking en versterking van het juridisch kader voor zowel het Verenigings- als

organisatieregister. Het voorliggende voorontwerp van wijzigingsdecreet voorziet daarom volgende wijzigingen aan het e-govdecreet:

- De verdere afbakening en definiëring van de rol van het verenigingsloket ten opzichte van het verenigingsregister, door het formeel introduceren van de rol van gegevensmediator. Deze rol zal worden vervuld door de overheidsinstantie die werd aangeduid voor het beheren van het verenigingsloket. Conform artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 oktober 2023 over het verenigingsregister en het verenigingsloket is dit op dit moment het Departement Cultuur, Jeugd en Media.
- Het doorvoeren van enkele technische en terminologische aanpassingen met betrekking tot subverenigingen (vroeger: afdelingen) en koepelverenigingen (vroeger: koepelorganisaties), om het regelgevende kader beter af te stemmen op de complexe realiteit van het Vlaamse verenigingslandschap.
- Het voorzien in de mogelijkheid voor bepaalde gegevensinitiatoren om beroep te doen op de technische infrastructuur van de gegevensmediator om hun gegevens in het verenigingsregister te registreren, en de vrijwillige aansluiting van koepelverenigingen als gegevensinitiator bij het verenigingsregister.
- De introductie van een nieuwe rechtsgrond voor het organisatieregister door de invoering van een afdeling V. in hoofdstuk II van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna het 'e-govdecreet'): 'Afdeling V. Oprichting van een gegevensbron met gegevens van organisaties'.

Introductie van de rol van gegevensmediator

10. Zoals hierboven aangehaald wordt op dit moment in het e-govdecreet enkel gesproken over 'gegevensinitiatoren', die decentraal instaan voor het aanleveren van data aan het verenigingsregister. Het scenario waarin verenigingen via het verenigingsloket 'rechtstreeks' gegevens invoeren en aanpassen in het verenigingsregister is momenteel niet beschreven. Zoals uit hogervermeld citaat blijkt, werd deze tweede optie tot data-invoer in het verenigingsregister echter al bij de aanvang van de bouw van het verenigingsloket beoogd, en was het altijd de intentie dat verenigingen zelf konden instaan voor registratie en beheer van hun eigen verenigingsdata.

11. Om deze lacune op te lossen, en om de toevoer van gegevens in het register af te stemmen op de realiteit van gegevensbeheer en op de beoogde datagovernance, wordt via artikel 2 van het ontwerp van decreet aan artikel 4, derde lid, een punt 9° toegevoegd dat de rol van "gegevensmediator" introduceert. Het gaat daarbij om een overheidsinstantie die een platform beheert dat verenigingen toelaat om, met een "beperkte" controle en in overleg met de entiteit die het verenigingsregister beheert, "rechtstreeks" een of meer gegevens in het verenigingsregister, vermeld in artikel 4, te registreren (in de praktijk het 'verenigingsloket'). Het grote verschil met de rol van "gegevensinitiator" is de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de gegevens. In tegenstelling tot gegevensinitiatoren, heeft de gegevensmediator immers geen dienstverleningsrelatie met de betrokken verenigingen, waarbinnen zij de

verenigingsgegevens inhoudelijk kan valideren. Bijgevolg kan zij bij de "rechtstreekse" registratie enkel terugvallen op technische en procesmatige maatregelen om een kwaliteitsvolle gegevenstoevoer te garanderen, en blijft de vereniging zélf verantwoordelijk voor de juistheid van verstrekte gegevens.

Verduidelijking gebruikte terminologie

12. Gezien de verwarring die de term 'afdeling' kan oproepen, wordt ervoor gekozen om voor deze verenigingsvorm een nieuw en ondubbelzinnig begrip te introduceren binnen de Vlaamse regelgeving (dat vrij is van bestaande connotaties en interpretaties): 'subvereniging'. In dat kader wordt binnen het e-govdecreet het begrip 'afdeling' overal vervangen door het begrip 'subvereniging'.

Een subvereniging is net als een feitelijke vereniging een 'vereniging zonder eigen rechtspersoonlijkheid', waardoor ze zich onderscheidt van vzw's en stichtingen. Ze onderscheidt zich ook van feitelijke verenigingen doordat een feitelijke vereniging in essentie autonoom is, terwijl een subvereniging altijd afhankelijk is van de 'moeder'-vereniging. Vandaag de dag wordt deze 'moeder'-vereniging binnen het e-govdecreet nog gevat binnen het concept 'koepelorganisatie'. Aangezien het voor deze koepelorganisaties ook steeds om verenigingen (in de zin van artikel 4, derde lid, 1° van het e-govdecreet) gaat, wordt ervoor gekozen om ook dit begrip aan te passen van koepelorganisatie naar 'koepelvereniging'. Bovendien wordt op deze manier vermeden dat er verwarring ontstaat met het nieuw in te voegen begrip 'organisatie' dat een belangrijke rol speelt in het kader van het organisatieregister.

Bovenstaande wijzigingen beogen de bestaande verwarring weg te nemen en creëren binnen het e-govdecreet een duidelijk kader dat beter aansluit bij de realiteit van het verenigingsleven en dat houvast biedt aan alle betrokkenen en partners van het verenigingsregister en het verenigingsloket. Op deze manier wordt de nodige duidelijkheid gecreëerd om de kwalificatie als 'subvereniging' op een verantwoorde manier te kunnen operationaliseren binnen het verenigingsregister en het verenigingsloket.

Bijkomend voorziet het ontwerp van decreet in de mogelijkheid om in de toekomst ook 'andere relaties' tussen verenigingen te registeren in het verenigingsregister, naast de koepelvereniging en subverenigingen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan samenwerkingsverbanden tussen verenigingen ("werkt samen met", "is gerelateerd aan"). Dit geeft bijkomende inzichten, relevant voor overheden die in interactie staan met deze verenigingen.

13. Deze decreetswijziging is op zich niet voldoende, maar moet onderdeel zijn van een groter sensibiliseringstraject, waarbij deze juridische werkelijkheid ook verduidelijkt en uitgelegd wordt aan het verenigingsveld, om dit echt ingang te doen vinden in de praktijk. Zo zal gesensibiliseerd moeten worden rond de rol en aansprakelijkheid van koepelverenigingen. Een vereniging kan immers bepaalde maatregelen nemen om de handelingsbevoegdheden van de subverenigingen duidelijker af te bakenen en hierin meer duidelijkheid te scheppen naar de verenigingsvertegenwoordigers en leden. Daarbij moet maximaal met het veld worden samengewerkt om deze kwestie goed te laten landen, bijvoorbeeld door een oefening met de steunpunten in het werkveld, die de koepelverenigingen

kunnen ondersteunen bij het nemen van de juiste maatregelen in het kader van hun juridische verantwoordelijkheid.

Deze implementatie zal een nauwe samenwerking vereisen tussen Digitaal Vlaanderen (als beheerder van het verenigingsregister) het Departement Cultuur, Jeugd en Media (als beheerder van het verenigingsloket) en het verenigingsveld, met aandacht voor juridische consistentie en technische haalbaarheid.

Overige wijzigingen m.b.t. het verenigingsregister

14. Om het eenvoudiger te maken voor koepelverenigingen en andere gegevensinitiatoren, die zelf niet over de nodige infrastructuur beschikken om gegevens aan het verenigingsregister te bezorgen, wordt via artikel 4, 2° van het ontwerp van decreet voor deze gegevensinitiatoren voorzien in de mogelijkheid om de gegevens te bezorgen via het platform van de gegevensmediator. Dit zal mogelijk zijn als (1) er geen technische middelen of infrastructuur voorhanden zijn bij de gegevensinitiator om de integratie met het verenigingsregister te realiseren en (2) indien een sensibiliseringstraject wijst op een grote nood aan een beheermogelijkheid via het platform van de gegevensmediator.

Het is belangrijk te duiden dat een gegevensinitiator volledige inhoudelijke verantwoordelijkheid behoudt wanneer zij data beheert via het mediatorplatform. De gegevensmediator is enkel verantwoordelijk voor de technische correcte afhandeling en fungeert in dit kader louter als doorgeefluik. De gegevensmediator behoudt daarbij steeds het recht om toegang te verlenen, of te weigeren, tot het mediatorplatform, alsook het recht om voor deze registratie eventueel een kost aan te rekenen.

In de toekomst zal een koepelvereniging dus in feite twee mogelijkheden hebben om verenigingsgegevens te bezorgen aan het verenigingsregister: ofwel door rechtstreeks met het verenigingsregister te integreren als gegevensinitiator door middel van webservices (API's) ofwel via gebruik van een gebruikersinterface zoals aangeboden via het mediatorplatform.

15. Via het ontwerp van decreet wordt bijkomend de mogelijkheid voorzien voor koepelverenigingen om, als zij dat willen, vrijwillig aan te sluiten op het verenigingsregister. Tot hiertoe bestond deze mogelijkheid enkel als de Vlaamse regering het uitwisselen van gegevens verplicht zou opleggen aan deze actoren. Door de nieuwe toevoeging aan het decreet wordt een expliciete rechtsgrond gecreëerd om de gegevens ook spontaan uit te wisselen met het verenigingsregister (vb. in het kader van de uitvoering van een taak van algemeen belang).

Introductie van een nieuwe juridische basis voor het organisatieregister

16. Er wordt ervoor geopteerd om het nieuwe juridische kader voor het organisatieregister op te nemen in het e-govdecreet, in plaats van het Bestuursdecreet. Het e-govdecreet bevat immers reeds de juridische basis voor een aantal andere gegevensbronnen met basisgegevens: het verenigingsregister, een gegevensbron met rekeningnummers, en een gegevensbron met contactgegevens van burgers. Net zoals bij deze drie andere gegevensbronnen (zie

memorie van toelichting bij het Digitaliseringsdecreet van 23 juni 2023², p. 16) betreft het organisatieregister een gegevensbron die werd opgericht om de (interne) werking van de Vlaamse overheid te optimaliseren in het kader van de verdere digitalisering van de dienstverlening, en waarbij die gegevens worden bijgehouden ten behoeve van de andere Vlaamse instanties opdat zij hun werking eenvoudiger en efficiënter kunnen laten verlopen.

Het bestaande artikel II.5 van het Bestuursdecreet blijft evenwel behouden, aangezien deze de rechtsgrond vormt voor de creatie van andere centrale gegevensbronnen die op heden geen meer uitgebreide decretale grondslag vereisen, zoals het dienstverleningsregister.

17. Om tegemoet te komen aan het legaliteits- en voorzienbaarheidsbeginsel van artikel 22 van de Grondwet worden via het ontwerp van decreet de essentiële elementen van de verwerking van persoonsgegevens in het organisatieregister op een heldere manier verankerd in de nieuwe afdeling V, hoofdstuk II van het e-govdecreet. Zo bepaalt het ontworpen artikel 7/8, §2, zowel de categorieën van verwerkte persoonsgegevens, als de categorieën van betrokkenen. De doelstelling van de verwerking worden op hun beurt verankerd in het nieuwe artikel 7/8, §1. De manier waarop de gegevens worden gedeeld, en bijgevolg de categorieën van personen die toegang hebben tot de in het organisatieregister geregistreerde gegevens worden vastgelegd in het nieuwe artikel 7/8, §3. Tot slot legt het ontworpen artikel 7/10 een heldere bewaartermijn vast voor de persoonsgegevens die in het organisatieregister worden opgenomen. Op deze manier wordt een juridische basis voor het organisatieregister gecreëerd die in overeenstemming is met de vereisten van artikel 22 van de Grondwet.

18. De nieuwe juridische basis beperkt zich niet tot het vaststellen van de essentiële elementen voor de verwerking van persoonsgegevens in het organisatieregister. De nieuwe afdeling V, hoofdstuk II van het e-govdecreet bevat daarnaast een robuuste omschrijving van de werking van het organisatieregister. In dat opzicht wordt in de nieuwe artikels 7/7 en 7/8 op een heldere manier uiteengezet wie verantwoordelijk is voor de coördinatie, de aanmaak, instandhouding en het gebruik van de gegevensbron, alsook welke gegevens op welke manier – en voor welke doeleinden – worden ter beschikking gesteld en gepubliceerd. Het nieuw in te voegen artikel 7/9 verschaft duidelijkheid over de manier waarop gegevens in het organisatieregister worden geregistreerd, en wie daarbij welke verantwoordelijkheid draagt.

² Decreet van 23 juni 2023 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, het decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator, het Bestuursdecreet van 7 december 2018 en het decreet van 2 december 2022 houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Datanutsbedrijf in de vorm van een naamloze vennootschap ter versterking van het kader voor digitale gegevensuitwisselingen.

Impactanalyse

Maatschappelijke impact

19. De voorgestelde wijzigingen zullen bijdragen aan een robuuster juridisch kader dat de werking van het verenigingsloket, het verenigingsregister, en het organisatieregister ondersteunt.

Voor dit ontwerp van decreet werd geen JoKER gemaakt omdat de inhoud ervan geen specifieke impact heeft op kinderen- en jongeren.

Voor dit ontwerp van decreet werd geen armoedetoets gemaakt omdat de inhoud ervan geen specifieke impact heeft op mensen die in armoede leven.

Impact op de grondrechten en het gelijkheidsbeginsel

20. Het voorliggend ontwerp van decreet heeft geen impact op de grondrechten en het gelijkheidsbeginsel.

Budgettaire impact

21. Het voorliggende ontwerp van decreet heeft geen budgettaire impact.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

22. Dit ontwerp van decreet heeft geen bestuurlijke impact op de lokale of provinciale besturen, of op Brussel.

Implementatie

23. Dit ontwerp van decreet vereist geen bijkomende uitvoeringshandelingen en treedt in werking op de tiende dag na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

C. Totstandkomingsprocedure

Advies Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

24. De Vlaamse toezichtcommissie (VTC) gaf advies nr. ... van ..., bezorgd op

Advies Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC)

25. De Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) gaf advies nr. ... van ..., bezorgd op

Advies Raad van State

26. De Raad van State gaf advies nr. ... van ..., bezorgd op

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

27. Het voorliggend ontwerp van decreet regelt een aangelegenheid die zowel behoort tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest als van de Vlaamse Gemeenschap.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Het voorliggend ontwerp van decreet regelt een aangelegenheid die zowel behoort tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest als van de Vlaamse Gemeenschap aangezien het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, dat via voorliggend decreet worden gewijzigd, ook zowel gemeenschaps- als gewestaangelegenheden betreft.

Artikel 2

Dit artikel verduidelijkt dat de nieuw in te voegen afdeling V, ook van toepassing is op instellingen met een publieke taak als vermeld in artikel I.3, 6°, van het Bestuursdecreet. Het registratieregister wenst ook dit type instanties te registreren, aangezien zij behoren tot de brede publieke sector, vaak in interactie treden met instanties van de Vlaamse overheid, en ook het voorwerp kunnen uitmaken van verplichte rapportering.

Artikel 3

Via artikel 3 worden verschillende definities uit artikel 4 van het e-govdecreet gewijzigd. Daarbij worden alle vermeldingen van het woord 'afdeling(en)' en 'koepelorganisatie(s)' vervangen door respectievelijk de woorden 'subvereniging(en)' of 'koepelvereniging(en)'.

Artikel 4

Via artikel 4 wordt de terminologie in artikel 4/1 van het e-govdecreet aangepast aan het vernieuwde begrippenkader. Daarbij worden alle vermeldingen van de woorden 'afdeling(en)' en 'koepelorganisatie(s)' vervangen door respectievelijk de woorden 'subvereniging(en)' of 'koepelvereniging(en)'.

Daarnaast wordt de mogelijkheid voorzien om in het verenigingsregister ook 'andere relaties' tussen verenigingen te registreren in het verenigingsregister, naast de koepelvereniging en subverenigingen. Daarvoor wordt artikel 4/1, §1 tweede lid, 6° uitgebreid naar de relaties met andere verenigingen, naast de relaties met koepel- en subverenigingen.

Artikel 5

Artikel 5 wijzigt artikel 4/2 van het e-govdecreet, enerzijds met het oog op het aanpassen van de terminologie aan het vernieuwde begrippenkader, en anderzijds met het oog op:

- de introductie van de rol van gegevensmediator;
- de mogelijkheid voor koepelverenigingen om op vrijwillige basis gegevens te bezorgen aan het verenigingsregister; en
- de mogelijkheid voor bepaalde gegevensinitiatoren om beroep te doen op de technische infrastructuur van de gegevensmediator om hun gegevens in het verenigingsregister te registreren.

Vooreerst wordt een nieuwe eerste paragraaf toegevoegd die de definitie van 'gegevensmediator' introduceert. Het gaat daarbij om de overheidsinstantie die het platform beheert dat verenigingen toelaat om, met een 'beperkte' controle en in overleg met de entiteit die het verenigingsregister beheert, "rechtstreeks" een of meer gegevens in het verenigingsregister, vermeld in artikel 4, te registreren. Daarbij wordt ook bepaald dat de rol van gegevensmediator wordt opgenomen door de overheidsinstantie die conform artikel II.7, negende lid, van het Bestuursdecreet verantwoordelijk is voor het beheer van het verenigingsloket (de burgergerichte toegang voor verenigingen). In de feiten wordt deze rol vervuld door het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Daarnaast wordt in paragraaf 1, dat paragraaf 1/1 wordt, een nieuw tweede en derde lid ingevoegd waarin de rol en verantwoordelijkheid van de gegevensmediator geduid wordt. De rol van gegevensmediator verschilt van die van gegevensinitiator, en maakt het mogelijk dat verenigingen "rechtstreeks" gegevens invoeren en aanpassen in het verenigingsregister, zonder dat er een dienstverleningsrelatie vereist is tussen de mediator en de vereniging(en). Daar waar beheer via gegevensinitiatoren altijd voortkomt uit een dienstverleningsinteractie die de initiator heeft met de betrokken verenigingen, komt het beheer van verenigingsgegevens via de gegevensmediator tot stand op initiatief van de vereniging zelf, onafhankelijk van het feit of er een effectieve dienstverlening heeft plaatsgevonden of zal plaatsvinden.

Het in te voegen tweede lid bepaalt dat de gegevensmediator een platform ter beschikking zal stellen waarlangs de vereniging haar gegevens kan verstrekken aan de entiteit die het verenigingsregister beheert. De vereniging blijft in dat geval verantwoordelijk voor de juistheid van verstrekte gegevens, maar de mediator faciliteert de invoer en het beheer ervan door het uitvoeren van een 'beperkte' controle van de juistheid van de gegevens.

Om deze rol te vervullen wordt voorzien in kwaliteitsbewaking en het aanbieden van digitale processen, zodat gegevens zo correct mogelijk geregistreerd worden door de vereniging of door interacties tussen verenigingen in bepaalde dataprocessen. Voorbeelden hiervan zijn de validatie van adressen met authentieke Vlaamse adressen uit het Adressen- en Gebouwenregister, of het laten valideren van gegevens door vertegenwoordigers onderling (de ene door de andere). In het decreet wordt gesproken over een "beperkte" controle omdat de gegevensmediator - omwille van het ontbreken van een dienstverleningsrelatie met de vereniging - de data niet inhoudelijk kan controleren. Haar controle op de data beperkt zich tot het inschatten van de waarschijnlijkheid van de juistheid door het installeren van (automatische) controles en integraties met andere authentieke bronnen. Dit verschilt van de inhoudelijke controle waartoe gegevensinitiatoren verplicht zijn, maar heeft eenzelfde finaliteit: het verzekeren dat de gegevens die in het verenigingsregister geregistreerd worden kwaliteitsvol en betrouwbaar zijn.

De manier waarop de verenigingen hun eigen gegevens kunnen registreren, en de controle die door de gegevensmediator wordt uitgevoerd, wordt volgens het in te voegen derde lid, vastgesteld in overleg met de entiteit die het verenigingsregister beheert. Deze zal in zijn rol als bronbeheerder de verschillende partijen (gegevensmediator en gegevensinitiatoren) samenbrengen in een governance

kader om tot een goede werking te komen inzake gegevensbeheer van het verenigingsregister.

Gelet op de hierboven vermelde samenwerking tussen de gegevensmediator en de entiteit die het verenigingsregister beheert, wordt aan de vierde paragraaf van artikel 4/2 een tweede lid toegevoegd dat bevestigt dat beide entiteiten optreden als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken voor de verwerkingen die plaats hebben in het kader van de registratie van de verenigingsgegevens, aangezien zij voor deze verwerking samen het doel en middelen bepalen.

Daarnaast wordt tussen het bestaande derde lid, dat het vijfde lid wordt, en het bestaande vierde lid, dat het zevende lid wordt, een zesde lid ingevoegd dat voorziet in de mogelijkheid voor koepelverenigingen om de door hen gevalideerde verenigingsgegevens op vrijwillige basis te bezorgen aan het verenigingsregister. Momenteel bepaalt artikel 4/2, §1, derde lid van het e-govdecreet dat de Vlaamse Regering nader zal bepalen welke koepelverenigingen welke gegevens op welke manier moeten bezorgen. Zo'n beslissing is momenteel nog voorbarig, aangezien het nog niet duidelijk is welke koepelverenigingen willen en kunnen aansluiten op het verenigingsregister. Ondanks het ontbreken van een beslissing van de Vlaamse Regering is er bij sommige koepelverenigingen een bereidheid merkbaar om op vrijwillige basis verenigingsgegevens te bezorgen. Om aan deze bereidheid tegemoet te komen, en om het werkveld verder te mobiliseren wordt met artikel 4, 5° van het ontwerp van decreet expliciet voorzien in de mogelijkheid voor koepelverenigingen om de door hen gevalideerde verenigingsgegevens vrijwillig te bezorgen aan het verenigingsregister.

Tot slot wordt aan de tweede paragraaf, een derde lid toegevoegd dat bepaalt dat de gegevensmediator kan toelaten dat gegevensinitiatoren die zelf niet over de nodige infrastructuur beschikken om de gegevens aan het verenigingsregister te bezorgen, beroep kunnen doen op het platform van de gegevensmediator om deze gegevens alsnog te bezorgen. De gegevensinitiator behoudt in dat geval de volledige inhoudelijke verantwoordelijkheid voor de gegevens die ze via dit platform beheert. De gegevensmediator is enkel verantwoordelijk voor de technische correcte afhandeling en fungeert in dit kader louter als doorgeefluik. De gegevensmediator behoudt daarbij steeds het recht om toegang te verlenen, of te weigeren, tot het mediatorplatform, alsook het recht om voor deze registratie eventueel een kost aan te rekenen.

Artikel 6

In hoofdstuk II van het e-govdecreet wordt een nieuwe afdeling V toegevoegd met als opschrift "Oprichting van een gegevensbron met gegevens van organisaties".

Artikel 7

Dit artikel regelt de oprichting van een gegevensbron met de gegevens van organisaties, aangevuld met formele hoedanigheden en professionele contactgegevens van medewerkers van deze organisaties. Deze gegevensbron wordt het organisatieregister genoemd.

De bedoeling van het organisatieregister is om te functioneren als de referentie voor de unieke identificatie en beschrijving van "organisaties" die gelinkt zijn aan de publieke sector. Instanties van de Vlaamse overheid zijn het belangrijkste onderdeel hiervan, maar het toepassingsgebied strekt zich ook uit tot andere publieke organisaties zoals instanties van lokale besturen, instellingen met een publieke taak, externe overheden, en overheidsondernemingen. Voor de begrippen "instantie" en "externe overheid" in de definitie van "organisatie" wordt daarbij verwezen naar hun definities in artikel 2 van het e-govdecreet. Het is daarbij ook de bedoeling om in het organisatieregister 'substructuren' van deze instanties autonoom te kunnen registreren. Het gaat bijvoorbeeld om de correcte registratie van afdelingen of de registratie van financiële structuren zoals een "Eigen Vermogen". Deze substructuren zijn van belang voor het krijgen van inzicht in, en het organiseren van, de werking van de Vlaamse overheid ten aanzien van personeel en financiën.

Het begrip "organisatie" is bovendien een open concept. De kwalificatie van een entiteit als onderneming of vereniging sluit bijgevolg niet uit dat deze entiteit als "organisatie" in het organisatieregister wordt geregistreerd. Indien deze entiteit reeds geregistreerd is in een andere gegevensbron (bijvoorbeeld het verenigingsregister of het KBO) dan zullen de gegevens in het organisatieregister verrijkt worden met bijkomende, organisatie specifieke, informatie.

De Vlaamse Regering duidt de entiteit, bevoegd voor de facilitering van de digitalisering bij de instanties, aan die optreedt als beheerder voor de instandhouding, de terbeschikkingstelling, de veiligheid, de toegang en het gebruik van de gegevensbron en van de gegevens in kwestie. In de feiten wordt deze rol op dit moment vervuld door het Agentschap Digitaal Vlaanderen. Dit past binnen haar opdracht om te voorzien in het bouwen, beheren en ontsluiten van basisinformatie van de instanties. In het kader van deze opdracht beheert zij ook reeds een heel aantal andere referentiebronnen met basisinformatie, zoals het verenigingsregister, het CRAB, etc.

Ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens ter uitvoering van deze afdeling is de entiteit verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

Artikel 8

Het organisatieregister beoogt gegevens te verzamelen en informatie te delen met als doel (1) interacties tussen de organisaties te vereenvoudigen en optimaliseren, (2) te functioneren als gegevensbron om te voldoen aan op organisaties rustende rapporteringsverplichtingen, en (3) informatie over organisaties publiek toegankelijk te maken.

- (1) In de relaties tussen organisaties onderling beoogt het organisatieregister een administratieve vereenvoudiging te creëren door als algemene poort te fungeren waarna eenmalige – unieke - registratie alle relevante gegevens over een organisatie te vinden zullen zijn. Dit biedt vooreerst een oplossing voor de vele Vlaamse overheidsorganisaties (bv. agentschap Digitaal Vlaanderen) die niet over een eigen rechtspersoonlijkheid, en dus ook niet over een KBO-nummer (als unieke identicator), beschikken. Door deze

overheidsorganisaties alsnog uniek te identificeren, en er een OVO-code aan te koppelen, wordt de communicatie en samenwerking tussen overheden te gefaciliteerd. Zo kunnen binnen de technische toepassingen Vlimpers (personeelsbeheer) en Orafin (financieel beheer) de OVO-codes gebruikt worden om eenduidig personeel en middelen te kunnen koppelen aan specifieke overheidsorganisaties. Ook voor het toekennen van rollen en rechten in gebruikersbeheer, een veiligheidsbouwsteen binnen Digitaal Vlaanderen, worden de OVO-codes gebruikt. Tot slot zijn een aantal belangrijke registers gekoppeld met het registratieregister. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de patrimonium- en energiedatabank, het subsidieregister of IPDC (interbestuurlijke producten- en dienstencatalogus) die OVO-codes en basisinformatie hergebruikt. Hiermee zorgen wij een sterk stelsel van aan elkaar gekoppelde registers.

- (2) Door gegevens centraal te registreren wordt het voor organisaties die verantwoordelijk zijn voor bepaalde rapporteringsverplichtingen eenvoudiger om over accurate en actuele gegevens te beschikken, zonder dat betrokken organisaties steeds bevraagd moeten worden. Concrete voorbeelden zijn de rapportering over Deugdelijk Bestuur bij AgO, de MEP-rapportering bij ABB over de participatie van mannen en vrouwen in raden van bestuur en adviesorganen en de rapportering voor het Rekenhof over publieke mandaten.
- (3) Het registratieregister stelt bepaalde gegevens publiek ter beschikking om een overzicht te bieden van de organisaties en hun eventuele substructuren, alsook inzicht te bieden in een aantal belangrijke kenmerken zoals de entiteitsvorm of de bevoegde minister of het beleidsdomein. Het registratieregister wenst overheidsinformatie dus niet alleen aan overheidsdiensten ter beschikking te stellen. Deze doelstelling vloeit voort uit de Europese richtlijn van 17 november 2003 inzake het hergebruik van overheidsinformatie. Deze gegevens worden ook gepubliceerd op Vlaanderen.be.

De gegevens, opgesomd in paragraaf 2, 2° tot en met 8°, en 11 tot en met 12°, vormen basisinformatie die betrekking hebben op de betrokken organisatie. De contactgegevens, vermeld in 5°, omvatten daarbij minstens een telefoonnummer en/of een website of e-mailadres. Het gaat over unieke eigenschappen die helpen om de organisatie te identificeren en lokaliseren binnen de brede publieke sector. Het registreren van deze eigenschappen in een centrale databron zorgt er vooreerst voor dat andere organisaties te allen tijde kunnen beschikken over een actueel overzicht van deze basisinformatie, waardoor interacties tussen verschillende organisaties kunnen worden vereenvoudigd en geoptimaliseerd (zo bevat het registratieregister een actueel overzicht van de contactgegevens van alle geregistreerde organisaties, waardoor communicatie tussen organisaties wordt vergemakkelijkt). Eens een organisatie is opgenomen in het registratieregister, en dus uniek is geïdentificeerd, krijgt deze een unieke OVO-code. Net zoals het ondernemingsnummer en de verenigingscode een cruciale rol vervullen voor de interactie met en dienstverlening aan ondernemingen en verenigingen, zal de unieke OVO-code eenzelfde rol vervullen voor de interacties met en tussen verschillende organisaties. Daarnaast kunnen deze gegevens ook relevant zijn in het kader van bepaalde rapporteringsverplichtingen. Niet al deze gegevens moeten telkens voor elke organisatie geregistreerd worden, het is mogelijk dat de registratie van een kleiner deel van de opgesomde gegevens voldoende is.

De gegevens, vermeld in 9° en 10°, bevatten noodzakelijkerwijze persoonsgegevens. Enerzijds gaat het om de voornaam, de achternaam, de hoedanigheid en professionele contactgegevens van medewerkers die een formele hoedanigheid opnemen binnen de organisatie. Formele hoedanigheden zijn in beginsel de hoedanigheden of rollen die in regelgeving of beleid gedefinieerd en toegekend worden (bijvoorbeeld topkaderfuncties, communicatieambtenaren, regeringscommissarissen, woordvoerders, DPO's en interne meldpunten klokkenluidersregeling, enzovoort). Het registreren van deze gegevens verzekert dat organisaties de aan hen opgedragen taken efficiënt kunnen uitvoeren, doordat zij steeds het meest geschikte contactpunt kunnen aanspreken (zo zal bijvoorbeeld in het geval van een grootschalig digitaal veiligheidsincident het Vlaams Centrum voor Digitale Veiligheid onmiddellijk de functionarissen voor gegevensbescherming van de betrokken instanties kunnen contacteren). Dit draagt bij aan het realiseren van het eerste doeleinde. Door deze gegevens centraal te registreren en beheren wordt bovendien vermeden dat elke organisatie een eigen lijst bijhoudt van deze gegevens, wat in lijn is met het principe van gegevensminimalisatie, en de kans op gegevenslekken verkleint. Anderzijds wordt voor de leden van raden van bestuur, en adviesorganen, vermeld in 10°, bijkomend ook het geslacht geregistreerd. Dit is noodzakelijk aangezien het organisatieregister dient als gegevensbron om te rapporteren over de verplichting voor deze raden van bestuur en adviesorganen te voorzien in een evenwichtige participatie van vrouwen en mannen, conform artikel III.44 en III.58 van het Bestuursdecreet (MEP-rapport).

Paragraaf 2, tweede lid voorziet dat als de organisatie ook gekend is bij Kruispuntbank van Ondernemingen, er via deze Kruispuntbank bijkomend gegevens kunnen geregistreerd worden. Deze gegevens vormen aparte categorieën en worden geregistreerd boven op de gegevens vermeld in paragraaf 2, eerste lid. Het organisatieregister neemt deze gegevens over en integreert met KBO via de VDI.

In paragraaf 3 wordt uiteengezet op welke manier de gegevens uit het organisatieregister gedeeld en gepubliceerd worden.

In principe zijn alle gegevens uit het organisatieregister raadpleegbaar door andere organisaties die deze gegevens op rechtmatige wijze mogen verwerken met naleving van de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens. Daarnaast zijn er gegevens die voor het ruimere publiek relevant zijn en bijgevolg publiek beschikbaar gesteld worden: de OVO-code, namen en benamingen, startdatum en einddatum, adresgegevens, contactgegevens, classificaties, sleutels naar andere systemen, relevante regelgeving, openingsuren, relaties met substructuren of andere organisaties, de naam en voornaam van de leden van adviesorganen en raden van bestuur en in voorkomend geval andere unieke identificatoren.

In afwijking van het bovenstaande wordt - gelet op de persoonlijke aard van dit type persoonsgegeven - het geslacht van de leden van de adviesorganen en raden van bestuur, vermeld in paragraaf 2, 11°, nooit ter beschikking gesteld voor andere organisaties of het brede publiek. Dit gegeven wordt enkel verzameld om een rapport op te stellen voor het Agentschap Binnenlands Bestuur over de verplichting

voor deze raden van bestuur en adviesorganen te voorzien in een evenwichtige participatie van vrouwen en mannen.

Artikel 9

De eerste paragraaf van het ontworpen artikel 7/9 bepaalt op welke manier gegevens in het registratieregister terecht komen.

In eerste instantie worden gegevens in het registratieregister centraal geregistreerd door de entiteit, op basis van publicaties uit officiële bronnen. Het gaat dan over gegevens die afkomstig zijn uit beslissingen van de Vlaamse regering (vb. de oprichting of fusie van beleidsdomeinen of overheidsentiteiten), het Belgisch Staatsblad (o.a. updates voor bestaande entiteiten en organen van de Vlaamse overheid), de KBO (voor gegevens van entiteiten die over eigen rechtspersoonlijkheid beschikken), etc.

Daarnaast worden bepaalde gegevens al decentraal bijgehouden door andere instanties. Zo beheert het Agentschap Overheidspersoneel bijvoorbeeld de levensloop en het organogram van alle entiteiten die zijn aangesloten op het standaard personeelssysteem van de Vlaamse overheid, beschikt het Departement Financiën en Begroting over een gegevensbron met de unieke codes van alle entiteiten die zijn aangesloten op het boekhoudsysteem van de Vlaamse overheid, en beschikt de Vlaamse Toezichtcommissie over een overzicht van alle functionarissen voor gegevensbescherming bij instanties. Naar analogie met het CRAB, en het verenigingsregister wordt er gewerkt met het principe van decentraal beheer en wordt waar mogelijk ingetekend op bestaande gegevensbronnen, processen en daaruit voortvloeiende gegevensstromen. Om deze gegevensstromen maximaal te laten renderen, en om bestaande gegevens zoveel mogelijk te hergebruiken, voorziet paragraaf 1, tweede lid dat de gegevens op vraag van de entiteit binnen het registratieregister wordt opgenomen. De instanties werken in dat geval mee aan de aanmaak en de actualisering van het registratieregister en waken er in het bijzonder over dat de gegevens die reeds in hun systemen aanwezig zijn, op accurate wijze door de entiteit in het registratieregister kunnen worden geregistreerd. De instanties moeten er daarbij op toezien dat de gegevens die worden geregistreerd in het registratieregister, overeenstemmen met de gegevens die aanwezig zijn in hun eigen systemen. Daarnaast is het aan de instanties - als beheerder van hun eigen gegevensbron - om de nodige maatregelen te nemen die de kwaliteit van de daarin opgenomen gegevens zoveel als mogelijk waarborgt. De entiteit en instanties gaan met elkaar in overleg om te bepalen op welke manier processen of systemen geïntegreerd kunnen worden.

Voor gegevens die niet in het registratieregister geregistreerd worden op grond van officiële publicaties, of bestaande decentrale gegevensbronnen, bepaalt artikel 7/9, §1, derde lid dat het mogelijk is voor organisaties om hun eigen gegevens te verstrekken aan de entiteit, opdat deze in het registratieregister kunnen worden opgenomen. Om te verzekeren dat het registratieregister de nodige informatie bevat om de doelstellingen vermeld in artikel 7/8, §1, te bereiken is deze 'zelfregistratie' verplicht voor instanties van de Vlaamse overheid als vermeld in artikel I.3, 1°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Conform paragraaf 3 voorziet de entiteit in de nodige procedures en systemen om te zorgen dat foutieve data verbeterd kan worden, en om eventuele fouten in de data 'terug te melden' aan de betrokken organisatie of aanleverende instantie.

Artikel 10

Dit artikel bepaalt de bewaringstermijn. De persoonsgegevens worden in principe bewaard tot de instantie die een gegevensbron met gegevens van organisaties beheert, de betrokken organisatie of natuurlijke persoon zelf, verzoekt om de persoonsgegevens, te wijzigen (omdat deze niet langer accuraat zijn), of om deze te verwijderen conform de voorwaarden, vermeld in artikel 17 van de algemene verordening gegevensbescherming. Daarna worden de gegevens nog maximaal twee jaar bewaard.

Artikel 11

Artikel 8, §1, derde lid voorziet op heden dat protocollen die worden gesloten op grond van artikel 8 e-govdecreet onmiddellijk worden gepubliceerd op de website van alle partijen die bij de mededeling betrokken zijn. De voorgestelde toevoeging bevestigt dit principe maar verduidelijkt dat protocollen die informatie bevatten die valt onder een van de uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur (bijvoorbeeld informatie die afbreuk doet aan de openbare orde en veiligheid) niet hoeven te worden gepubliceerd. De formulering "onder voorbehoud van" geeft voorrang aan de bepaling in het Bestuursdecreet. Volgens de bepalingen in het Bestuursdecreet moet voor de toepassing van de uitzondering "openbare orde en veiligheid" nog steeds een belangenafweging gemaakt worden waarbij dan ook het belang van de publicatieverplichting kan meegenomen worden. Als het belang van de openbare orde en veiligheid opweegt tegen het belang van de openbaarheid, dan wordt het protocol niet bekendgemaakt.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie,
Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair
Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke
Kansen,

Caroline GENNEZ